

„Danfæren“

Udgivningsblad for det danske Folk i Amerika

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

„Danfæren“ udgaaer hvert Tirsdag og Fredag

De Rørene Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bestilling, Betaling, Abonnement og andet angaaende Bladet adresseres til: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

Redaktør: A. M. Andersen.

Alle Bidrag til „Danfæren“'s Indhold: Afhandlinger, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret: A. M. Andersen, Blair, Neb.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man flage til det stedlige Postbureau. Skulde det ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danfæren“'s Kontor.

Naar Paaske henoender sig til Folk, der advarer i Bladet, enten for at se hos dem eller for at faa Oplysning om det advarer, bedes de altid omtale, at de saa Anordningen i dette Blad. Det vil være til gavnlig Borte.

Hjolge „Danneb.“ af sidste Uge har Pastor Aaberg, Marinette, Wis. (Broder til vor Past. Aaberg) foreledet efter en længere Tids dybtliggende Besindelse maattet underfatte sig en Operation for Blindtarmsbetændelse. Alt er gaaet heldigt efter Operationen, der foretoges paa et Hospital i Marinette.

At den forenede nordt. Kirke har en betydelig Virksomhed i Alberta, Canada, kan synes dels derfor, at der er fremkommet Forslag om at dele dens Alberta Kred, og maasse særlig derfor, at der ved Kredens sidste Møde, som holdtes i Calgary i Begyndelsen af Marts, forhandlede om at danne et Ungdomsforbund for Alberta. Der blev besluttet at kommentere et Maasende til Sommeren med det Formaal for Sie at organisere et saadant Forbund.

I Anledning af en Artikel af Peer O. Strømme i „Nordmanden“ angaaende „Nordboerne“ i Amerika skriver Bladet „Reform“ bl. a.: „Den Nordt-Amerikaner, som har tilegnet sig et nogenlunde godt Kendskab til nordt. Kultur, vil saa let iandere og bedre hold og/aa paa de amerikanske Kulturbædere.

Med Dannefæren gælder det som med Kristendommen, at den, som har meget, kan skal mere gives, og den, som har lidt, som skal endog fratages det, han har.“ Det maa vel gælds lige gaa godt om dansk Dannefæren for Danse i Amerika.

„Ungdommens Ven“ skriver, at „Danb.“ oplyser, at der allerede er truffet Overenskomst mellem den forenede Kirke og General Council angaaende Oplæggelse af ny Arbejdsfelt. Dertil bemærker saa nævnte Blad, at hvis dette er en god Ting, skulde man tro, det vilde være en god Ting, om en lignende Overenskomst kom i Stand mellem andre nordt-lutheriske Samfund og de engelt-lutheriske Samfund og mellem de nordt-lutheriske Samfund indbyrdes, men angaaende det sidste siger „Danb.“, at det vilde forkludre Foreningsagen. „U. V.“ mener dog, at i Stedet for at forkludre Foreningsagen, vilde et oprigtigt Forsøg i den Retning bane Vej for Forening eller i alt Fald for bedre Forstaaelse.

Det nordt. Blad „America“ af 10. d. skriver: „De to Mænd af nordt. Væ, som der i disse Dage tales mest om, er Roald Amundsen og D. M. Norlie. I Forbindelse oplyses, at Dr. (Past.) Norlie har skrevet det meste af, hvad der findes i „den forenede Kirke's Almanak, og at det bagler med Brotesjer og Almannaften fra alle Kanter. Der anføres saa nogle Verser af Dr. Norlie (for han er Dr.), som maatte afslutte ikke er saa ilde: „Send ikke Deres Dreng eller Pige til en offentlig Skole, selv om den er lige ved Deres Dør og fri, men send dem til Deres Madam, selv om det

er langt borte, og det koster Offer at skaffe Bøgene.“ Videre: Send Deres College Dreng eller Pige til St. Olaf College og ikke til Statsuniversitetet, der om De lætter Pris paa en Skol. Det er tids nok at gaa til Universitetet, naar de er færdige ved St. Olaf, og selv da er det risikøst nok.

Det kritiserer „Am.“, men hvorfor skulde vi opholde Kirkeskoler, dersom vi ikke søgte os overbevisede om, at de er bedre for vore Børn end Statens Skoler.

Det statsøkonomiske System.

Det er Hr. Boes sidste Artikel, vi her agter at høre paa.

Lad os begynde med at sige, at det glæder os at velsle Ord med et saa ligefremt og dygtigt Menneffe som Hr. Boe.

Den jaglige Maade, hvorpaa han skriver, giver Anledning til at føre en saglig Forhandling, og enhver Forhandling, om alvorlige Ting bør være behersket og saglig.

Det er Systemet, Dr. Boe i sit sidste Jernat lægger Vægt paa. Her tænkes naturligvis paa det statsøkonomiske System, der bestaaer i en Stats eller et Lands Styrelse.

Vi maa arligt tilstaa, at vi ikke ved, hvilket videnskabeligt, statsøkonomisk System der bestræbes i vor Statshusholdning.

Dg naar Tælen bliver om det socialistiske System, da er vi ogsaa til Dels uvidende, bl. a. af den Grund, at dette System ogsaa varierer i Forhold til Tider og Steder. Dg Hr. Boe udfoldede jo ikke noget System.

Men vi skal her i Overblikke meddele noget af et System, vi for godt et Par Aar siden klippede ud af „The Christian Socialist“.

Der siges: „Hvad Socialismen betyder —

1. Fællesseje af Midler til at producere og fordele Formue, saasom: Land, Miner, Jærskifer, Jærhaner, Væst, Guld, Sølv, Telegraf- og Telefontjeneste, Lys, Vand- og Ophævningsanlæg, Værker etc., saa at privat Monopol, Graat og Udvælgelse vil blive umulig, og Ujævnheder og Profit vil blive afskaffet, og alle vil faa det fulde Produkt af deres Arbejde.

2. Privateje af Formue, saasom: Et Hjem, Kretser, Bøhave, Væger, Vælder etc., i Forhold til Verdien af ens Arbejde. Socialisme betyder offentlig Eje af Kapital, privat Eje af Formue (wealth); offentlig Eje af Anledning, privat Eje af ens Arbejds Produkt; offentlig Eje af Livsberøgningsmidler, privat Eje af Livet selv.

3. Direkte Lovgivning gennem Initiativ, Referendum og bindende „Recall“, saa at Folket selv maa styre saa promte, som de ønsker trods Conciler, Legislaturer, Kongresser og Domstole.

4. Et rigtigt Pengesystem, efter hvilket Penge udfærdiges udelukkende af Regeringen og limiteres saaledes, at de vil blive blot et enkelt Byttemiddel, ikke et middel til „Exploitation“ som nu.

Her er virkelig Udskat til et statsøkonomisk System, i hvert Fald et Grundtræk af et saadant System, og enhver ser jo ved første Blik, at Sænkningen dermed er at raabe Bod paa de Samfundssonder, der daglig behøver os.

Men det store Spørgsmaal bliver, om Systemet i Praxis vil indfri, hvad man paa Forhaand lover sig af det.

Det er nu vor Forstaaelse af den bestaaende Tingenes Orden, at der ikke under nogen Statsforfatning synes efter et bestemt, gennemført „System“.

Derimod synes der efter Individualismens og den frie Konkurrences Princip under Regeringskontrol.

Vi sammenligner Individualismen eller det private Initiativ med Matth. 25, 14—30 om de forskellige Talenter. Det er noget, vi i Virkeligheden eller i det virkelige Liv aldrig kan komme uden om. Menneffer er af Naturen forskellige begavede.

Stal enhver da ikke have Frihed og Ret til at forvalte sit Pund? Men det uløselige ved Udvælgelsen af den frie Konkurrences Prin-

cip er, at det bliver taget i Gennemtæns i Stedet for i Rættelighedsdens Tjeneste.

Kristendommen giver Frihed til at forlæse med de betroede Talenter, men hæver ogsaa baade ved Ord og Eksempel, at alle, ikke mindst de ærverige, skal elske deres Næste som sig selv.

Men naar man saa ikke vil følge Kristendommens Anvisning til fælles Socialisme, saa er Spørgsmaalet, om de Ordr, der hidrører fra Misbrøgen af den personlige Frihed, kan afværges ved et politisk System?

Der er meget i det anførte System, vi synes rigtig godt om; men vi tør ikke vente os saa meget af det, som det Tilhængere ventner.

I hvert Fald er Systemet urigtigt, og derfor synes vi, det er uretligt at domme nogen, fordi han ikke strafs kan lide sig til det.

Dg videre hæver vi som antydet, at det er ikke Individualismens System, der er forfærdt, men derimod dets Misbrug.

Dg endvidere — dersom man i noget Land skulde gaa ind paa et saadant System, som Overgangen til Socialisme vilde medføre, — hvilken Omvæltning!

Det gennemfæres sandelig ikke hverken paa een Dag eller i eet Aar eller i saa Aar — man forestille sig blot Overgangen fra privat Ejendomsret til Vand til Fællesseje og saa videre med alt det, der da skulde overgaa fra privat Eje til Fællesseje!

I Betragtning af disse Denjær arbejder vi med god Samvittighed under den bestaaende Samfundsorden, overbevisede om, at det ikke er Systemet, men dets Misbrug, der er forfærdt.

Dg mod Misbrøgen og for de værges Ret og Beskyttelse arbejder vi, det bedste vi fortaar og formaar, og om andre saa føler sig opfordrede til at arbejde for, saa Socialismens System indfør, saa for os gerne, blot de arbejder med Agtelse for Kristendommen og hund og god Moral.

Abent Brev

til Pastor L. Jensen, Ruffin, Neb.

Jeg under just ikke den Titel: „Abent Brev“, da det ligesom har en Præg af Anællist. Saa naar jeg her benytter den Metode alligevel, saa er det af den Grund, at jeg paa den Maade lidt lettere kan faa sagt, hvad jeg vil sige, og som jeg vil have det sagt.

Se nu, kære Ven, Pastor Jensen, jeg tror, Du er kommen forfærdt af Sted med at skrive den Artikel i Danfæren for 7. Maj, som har til Doversigt: „Men der dog ikke findes en bedre Udvej?“ Dg for jeg begrunder dette, saa lad mig sige, at det har gjort mig lidt ondt for Dig somme Tider — og det er nu ingen Præse — fordi jeg her og der har fundet fortaat, at Du nu og da har faaet alvorlige Menneffer ved noget lignende som det, Du fremfatter i nævnte Artikel. Dg da jeg ikke ved, om nogen anden vilde sige Dig det, saa tænkte jeg, at jeg burde vel gøre det. Naar andre har behøvet sig over, at Du ved givende Velgjæthed har fundet paa staaende Job udtale, hvordan det og det i Samfundet saa let kunde ordnes (jibbes), og at komme derud har jeg, at der blev ligesom sendt en Angle efter dem — saa har jeg sagt ved mig selv: „Ja Lars Jensen mener det vist ikke saa lænt!“ men det ligger nu for ham at være hurtig i Rendingen, og saa kan det jo let komme til at gaa lidt over Stregen.“ Men saa til selve Sagen.

Det er Racine Skole og dens Omstændigheder, der er Genstand for Din Artikel. Nu det, at Forstander Larsen skulde kunne være tjent med at faa en Skole at drive paa egen Hæft, som hidtil har givet en god Del Underbalance, det forstaaer jeg heller ikke. Men saa har jeg tænkt som saa: Formanden vil vel forstaae det nærmere ved givende Velgjæthed. Dg Larsen maa vel selv kunne se ind til Sagen, og saa maatte han fer en Røstning, som vi andre i dette Stykke uafnødig ikke saa lige kan gætte os til. Altså, saa langt kan det ikke være noget at sige om Dit Indlæg.

Men anderledes bliver det naar

Du giver Dig til at give gode Raad for at komme ud af Klemmen. Som et Princip udtaler Du, at „det er uheldigt, at Samfundet mister sin Ret til at kontrollere Skolen i Racine.“ Ja, den Mening skal Du have Lov til at have, og om dette er der vel ellers forskellige Ansuelser. Men der bliver dermed noget betænkeligt ved det, naar Du i denne Forbindelse fortsætter: „Ja, var det en af Samfundets Præster, saa gik det vel an, for vi er alligevel alle sammen bundet til Samfundet med stærke Bånd; og til Kristendom og Lutherdom er vi bundet ved dorte alvorlige Præstelske — ja, for Herrens Alter.“ Se, kære Ven, dette skulde vist helst have været usagt. Er det da ikke sandt? Vil Du vel spørge. Vel, jeg behøver ikke at fortælle Dig, at hvor stærkt vi Præster er bundet eller føler os bundet til Samfund, Kristendom og Lutherdom, det er Gæster ikke altid nogen Borgen for, selv om disse er afslagt for Herrens Alter. Men nu for at blive ved Racine-Skolen, saa vil jeg sige, at denne Skole har jo prøvet at have en Præst til Læder, og saa var der jo andre Præster, som var med til at styre Sagerne. Dg hvordan det gik, er jo hver Mand bekendt. Hvor Skulden eller den meiste Skyld var, skal jeg ikke sige noget om, og det da ogsaa af den gode Grund, at jeg kender ikke nærmere til det. Men det har enhver fundet se, at Skolen dengang fik et saadant Anse, at den vist ikke kan taale mange lignende. Dg derfor bør vi som Samfund være saa vaagne, at vi tager Lære af det, vi møder paa vor Vej.

Men Past. J., det mest uheldige — for ikke at sige noget haardere — det er dog Din Henstilling til Marsmødet det om at kalde Pastor L. A. Ravnien i Et Horn, til Væstprer paa Luther College. For det første maa dog vist en saadan (offentlig) Henstilling eller Forslag være „ude af Orden.“ Eller for at spørge: er der noget i vor Samfund's Forfatning, der kan fortolkes saadan, at jeg eller nogen anden Enkeltmand har Ret til, af egen Drift at fremtætte Forslag? Men saa maa jeg ogsaa sige Dig, Jensen, at Din Henstilling fortier noget, som maa tages med, hvis der da skal gøres noget ved det, og det er: at hvis Marsmødet gik hen og kaldte Ravnien til Væstprer paa Luther College, saa skulde det dog vel til samme Tid opsigte Forstander Larsen. Dg hvorfor saa ikke sige dette og sige det rent ud: Som Henstilling er det frem i Danfæren, saa vil vel snart enhver drage den Slutning, at Larsen skulde saa selv kunne se, hvad Allokken var laaet, og saa være flok nok til selv at sige op. Men er det paa den Maade, et kristeligt Samfund skal behandle et Folk, som det har i Arbejde? Jeg kender hverken Ravnien eller Larsen uden i Forbigaaende, og det er jo saa godt som ingen Ting, hvis det gjaaldt om at bestemme Folk. Men jeg da de forstaaet, at Kirkeaadet mente, at de i Larsen havde fundet en Mand, som havde aandelige Værdigheder for at kunne og ville lede Skolen i en kristelig Aand. Dg hvad jeg har set fremat af Larsen selv, det har jeg ogsaa forstaaet den Vej, at han selv mente, at han kunde øve en kristelig Indflydelse paa Skolen i Forbindelse med det Arbejde der drejer sig om at bibringe de unge almindelige Samfundsbør. Dg hvis dette nu forholder sig saaledes, og man istedet vel Samfundets Styrelse at tro det, saa længe man ikke fra den Side har hørt noget om det modfatte — altsaa hvis dette staaer ved Magt, saa kan man spørge, hvor meget mere kunde man have ventet i den Retning ved at faa en Præst til at lede Skolen? Derfor, lad os som Samfund overveje, hvad vi gør, og for alting lad os i alt „hille aaben Kort“ og „sægte med aaben Pande“, saa det kan komme os vel.

Men her nu, gode Ven, jeg har en særlig Grund, hvorfor jeg er fed af, at Du har leveret den her omtalte Henstilling. Vi gamle Præster, som nu snart skal sige denne Verden Farvel, vi har vel nok fristet en Del, som de unge eller yngre hidtil kan have været forstaaet dem. Men som Præst gælder det i fuldt Maal, at „man har ikke Fred

længere, end ens Nabo vil,“ og det vil paa anden Dant sige, at under vore Forhold ved en Præst aldrig, hvor længe han kan faa Lov til at være i Fred. Dg nu lætter vi, at vore Menighedsfolk bider Mærke i, at det i Danfæren for den eller den Uge henstilles til Samfundet at kalde en vis Mand til en Post; og den, der indehaver denne Post, „hælder man saa ud“ — et Udtryk der nok høres somme Steder — med det samme, altsaa iden at give vedkommende en ordentlig Oplægelse. Dg saa lætter vi, at vore Folk her og der tager den Lære ud af det, at saa kan de bruge samme Trafik overfor deres Præster. Dg det behøver det ikke at ligge saa langt ude. Der har været øvet noget af den Slags i de snart 40 Aar, jeg har været herovre. Trafikken er denne: Ver og Pool i en Menighed hviler eller taler, halvhjst om, at det var bedst at saa sendt efter en ny Præst. Dg det forventes saa, at deres nuværende Præst maa træffe at høre noget om dette, og at han saa stikker af, saa snart han kan. Dg til de Præster, som ikke kender noget til dette, kan det saa siges, at skal de nogen Sunde komme til at møde det, saa vil de søle, at nu er det deres egne Ven, der knager; og at dette imager af noget andet, end naar man selv har været efter at „helde andre ud,“ eller hvad man nu vil kalde det. Derfor maa vi helst følge den gode gamle Regel, at som vi ønsker selv at blive behandlet, skal vi ogsaa behandle andre. — Ja, Past. Jensen, det blev til lidt mere, end jeg havde tænkt at sige; men jeg kunde nu ikke faa gjort det kortere.

Viborg, S. Dak.

J. Pedersen.

Under Sorgen.

Du, som hist med sønket Svøved fraar Dig en Vilje, knækket paa sin Stengel, Tornekranidien om det blege Haar, Madens stille, blege Søster-Engel —

Kommer og'aa du fra Himlen ud, Kommer du som Regn og Storm og Torden, Kommer ogsaa du fra Himlens Gud Som en Sky for Solen over Jorden?

Har du i din Smerte ingen Trøst, Har du ingen Lindring i din Taare? Bakker du kun Sukke i mit Brøst, Krøer du kun Hjertet for at soare?

Jo, du styrker skønt, du højer mig, Ej skal Hjertet briste, skønt det bærer. Mod et Haab min Længsel stunder til, Du mit Lje fra det mørke haver.

St. St. Vidser.

„Om en liden Stund skulle J se mig, og atter om en liden Stund skulle J ikke se mig, thi jeg gaar hen til Faderen.“

„Lette med at se Jesus og atter ikke se ham er noget, der er saa indberligt forbunden med Sorgen og Glæden i den kristnes Liv, at det saa at sige er Livet selv. Naar vi taler om Sorg, tænker vi næsten altid med Sorg det samme paa Død og Grav, paa det, som adskiller nære og kære Slægtninger og Venner; Hjertene krymper sig ved Tanken om, at den, man havde lært, er borte; man kan ikke se den; den legemlige Kærværelse er affaaren; og man sørger og væner.“

„D, not by graves should tears be shed, Nor there should epyre's weave its gloom. No — gratulations for the death And roses for the tomb.“

Lad det nu være, som det vil, men saa længe vi kun ser Graven med den, vi havde lært, gent der i, saa længe vil der være Smerte og Taarer uden Ende Graven som en Erbe paa Mennekelsheds Behærligheder er ingen Trøst. Sedninge Verdenen og den kristne Verden mødes der; den kristne alene ser Naab i Graven's Mærke. Over den, som tror paa ham, skal ikke beskæmmes, og „Naabet beskæmmes ikke“, Djiplensens Liv hærmede paa Jorden, da de daglig vandrede med Jesus, daglig kunde ty til ham, er skønt. Mange dejlige Stunder har de haft med deres Herre og Mester, dejligt dog, naar han talte og underviste

og bad for dem alene dem, som af ham selv var uddølet til at være Vidne om hans Døds og Livet i Verden. Ja, der var lykkelige Tænder for de tolv, da de vandrede med Jesus og saa ham Ansigt til Ansigt, men hvor ganske anderledes modige og stamdygtige Mænd blev de dog ikke, efter at han var taget bort fra dem da de ikke saa ham uden med Troens Øje; thi han var borte, en Sky tog ham bort fra deres Øjne. Men Jesus var over Skyen, hjemme hos Faderen for at berede dem alle sine troende Sted. Hvor maa dog alle Sorger vinde for dette ene (og/aa Graven's Sorg): „Jeg lever, og I skulle leve!“ dette er Dødens og Graven's Løsen for den troende Sjæl.

Ser vi ud over Livet i den kristne Verden, maa vi næsten grue for al den Smerte og Sorg, Døden, Adskillelsen frembringer. Den træver sine mange Ofre. Den Mand, som før levede ærlig og hæderlig, blev ved Kvindens eller Barnets Død en Dranfer, en udbændende; han vidde drukne Sorgen der, paa Bunden af Glasiet, hvor dog Slangen ligger og stikker som en Pind i det vrede Sjæl, som sidder med Sorg over en af sine kære's Bortgang, lagde du dem ind i den solde Grav, var der dog kun Haab i dit Hjerte om, at Sjælen havde set sin Gud og fundet Frelse; tank ikke paa Smerten, men fand med Digteren:

„Nu hviler han derude paa Kirkegaard's Bøgen.“

Bedre bidt af Ormen end lokket af Slangen.“

„En liden Stund“, siger Frelseren til sine kære, „og I skulle se mig,“ og der, hvor jeg er, der skulle og I være.“ Lad os leve paa det.

Korrespondancer

Westbrook, Me.

Nu har vi Joraar igen — og/aa her inde i Mien. Markerne grønes, og Træerne begynder at knoppe. Dg/aa i aandelig Sænde er her noget af en Joraarslutning iblandt os — særlig blandt vore unge. — Det var noget af en Skuffelse for os, at Pastor Brovnen saadan faldt paa Jæn, at han ikke kom herved; men vi haaber, han er snart rejsefygtig nu, saa han kan komme senere.

Menighedsens Mandskab har for Tiden traktet med at saa bort nye Præstehus uddødet og sat i Stand til Præsten og hans Familie. Vi blev enige om at være økonomiske og selv gøre det meste af Arbejdet.

I Søndags var her Konfirmation, hvor 2 Dreng og 3 Piger blev konfirmerede.

Raste Søndag venter vi Besøg af Arbejdssionar Sweet fra Montreal. Efter Forlydende gaar Missionsarbejdet deroppe godt fremad.

Pastor Larsen rejser først i næste Maaned fra Portsmouth til Benn Han R. J. — Menighedsen i Portsmouth har kaldet Cand. S. Andersen fra Chicago til dens Præst.

Pastor Christensens lille Laurids har været sig siden Nytaar. Han ligger paa Værnehospitalet i Portland. Lægerne siger, det er Læberkatole i den ene Nøse, han lider af.

Gamle Mrs. Dora Peterien har været meget syg, men er dog nu i Bedring.

Mrs. Nielsen paa Gorham Road har været syg længe og er fremdeles meget bag.

Lorenz Hendriksen brækkede for en Tid siden sin ene Tommelfinger og har lidt ualmindelig meget i den.

En Familie og et Par unge Mænd er nylig kommen hertil fra „det gamle Land“.

Gans Holm har solgt sin Farm til stor Sorg for alle Børnene, der plejer baade at plukke og spise Jordbær hos ham om Sommeren.

Mrs. Knudsen fra Boston er for Tiden her oppe at besøge sin Moder og sine Søster. Vendes nogle Broder var blandt onfirmanderne i Søndags.

For øvrigt gaar alt her i Westbrook saadan paa det jævne. Vi har ingen store Begivenheder at meddele, og derfor maa man tage til Takke med de smaa.

K o r r.